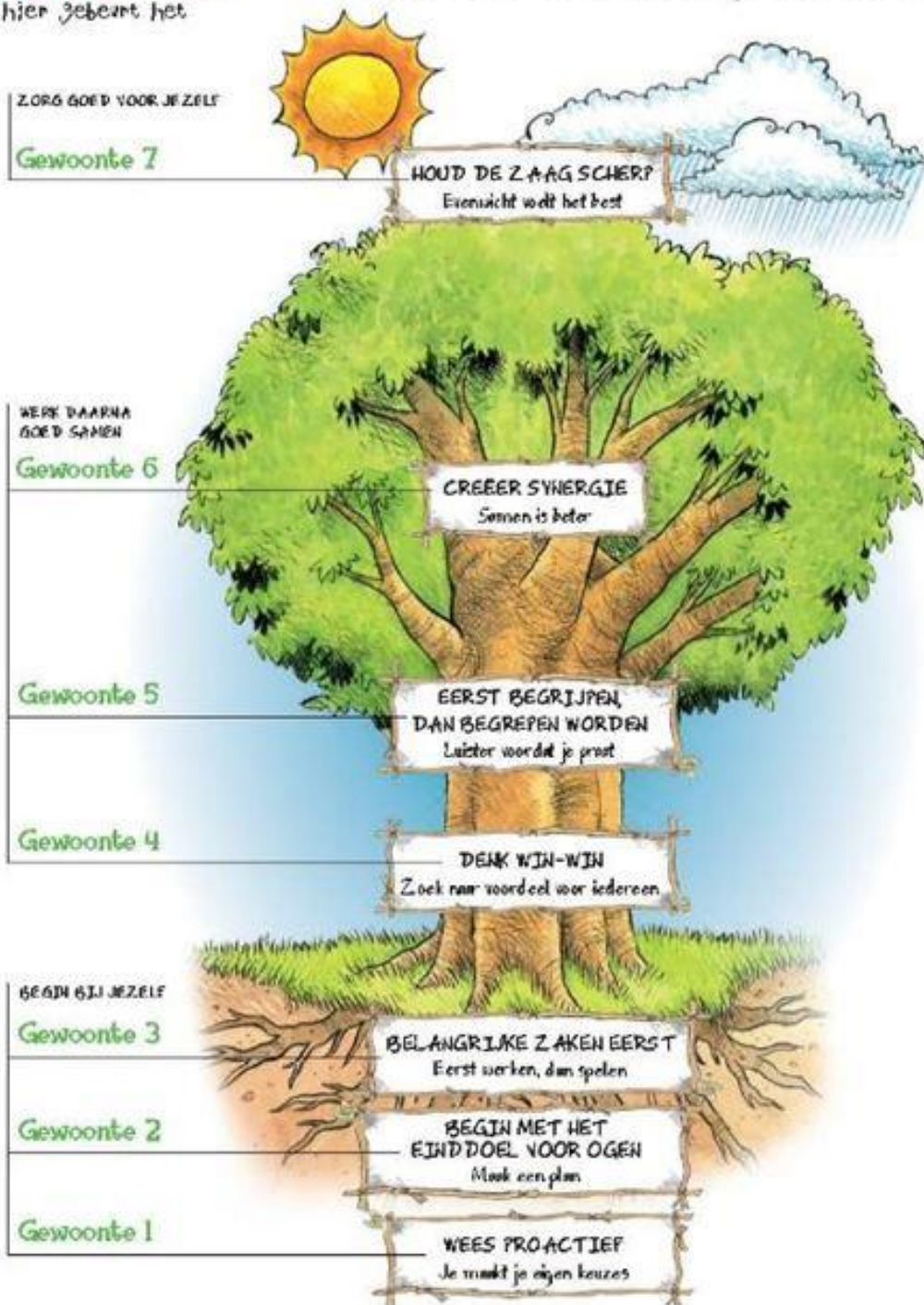

Oudergids The Leader in Me

The
Leader in Me
hier gebeurt het

De boom van de 7 gewoonten

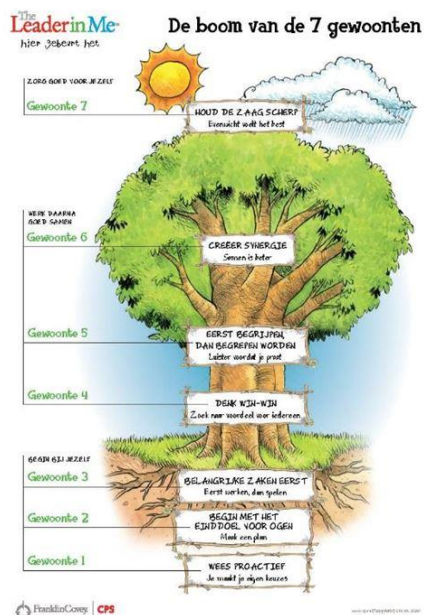
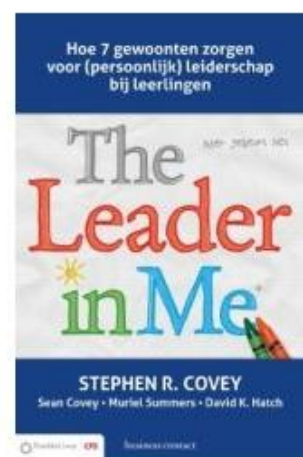
Beste ouder en/of andere belangstellende

Fijn dat u de tijd neemt om deze The Leader in Me-oudergids te lezen.

De gids is gebaseerd op de principes van de 7 gewoonten van effectief (zelf-)leiderschap. De kern is, dat effectieve mensen 7 gewoonten hebben die de basis zijn voor hun succes en dat iedereen deze gewoonten bij zichzelf (verder) kan ontwikkelen.

De gewoonten zijn zo universeel, dat ze passen bij elke leeftijd en in elke cultuur. Op veel plekken in de wereld, van New York tot Singapore, van Appelscha tot Maastricht, zie je 4-jarigen tot 100-jarigen werken met de 7 gewoonten.

De principes zijn vertaald in een schools kader, genaamd The Leader in Me. Als school werken wij volgens dit kader. The Leader in Me

geeft ons gezamenlijke taal die wij binnen de school gebruiken. Deze taal is erop gericht dat het kind centraal staat bij het vormgeven van de eigen ontwikkeling.

Wij hopen dat deze gids voor u van waarde is. Natuurlijk staan we open voor ideeën en suggesties met betrekking tot deze gids.

Inleiding

Voor uw kind bent u de eerste en belangrijkste lera(a)r(es). U kent uw kind immers het langst en het best. Al vanaf de geboorte bent u bezig om de fundering voor de ontwikkeling van uw kinds verstand, hart, lichaam en geest te leggen. Wanneer u thuis, als belangrijkste lera(a)r(es) van uw kind, ook gebruik van de 7 gewoonten maakt zal uw kind zich de 7 gewoonten veel sneller en sterken eigen maken. Zo kunnen we er samen voor zorgen dat ze de leiding over hun eigen ontwikkeling nemen.

Vanuit The Leader in Me wordt een aantal tips gegeven voor als u er thuis mee aan het werk gaat:

Ga in het juiste tempo

In een jong gezin is het vaak een drukte van belang. De eerste tip is om te zoeken naar manieren om de gewoonten toe te passen. Het toepassen van de gewoonten moet niet iets extra's zijn. Het moer er voor zorgen dat de dingen die je toch al doet beter gaan.

Houd het simpel

Uit de voorbeelden van vele gezinnen waarvan de kinderen naar The Leader in Me-scholen gaan, blijkt dat het toepassen van de gewoonten in de thuissituatie het gezinsleven makkelijker en gelukkiger maakt. Het belangrijkste is om het eenvoudig te houden en een logische volgorde aan te houden.

Ten eerste: help je kind meer verantwoordelijk en onafhankelijk te worden door het gebruik van de gewoonten 1,2 en 3.

Ten tweede: help je kind meer wederzijds afhankelijk te zijn door het gebruik van gewoonte 4, 5 en 6.

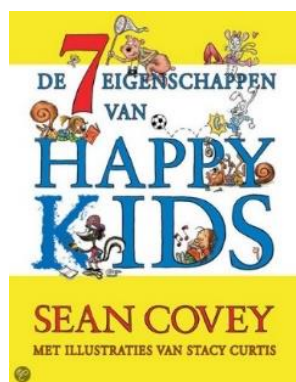
Ten derde: focus op het leren en waarderen dat het gaat om wie je bent, en niet op wat je hebt.

Leer meer over de 7 gewoonten

De beste manier om meer te weten te komen over de 7 gewoonten is erover te lezen.

Hiervoor zijn de volgende boeken geschikt:

- De zeven eigenschappen van effectief leiderschap (S. Covey);
- De Kleine Covey (J. Kuipers);
- Zeven eigenschappen die jou succesvol maken (S. Covey);
- De zeven eigenschappen voor Happy Kids (S. Covey).

De eerste twee boeken zijn geschikt voor volwassenen. Het derde boek is een aansprekend boek voor tieners vanaf. Bij dit boek is ook een werkboek verkrijgbaar.

Met name het laatste boek geeft u de mogelijkheid om thuis met uw kind(eren) te lezen over en leren van de karakters die ook op school aan bod komen.

In het vervolg van deze gids geven we een korte uitleg per gewoonte.

Gewoonte 1: Wees proactief; maak je eigen keuzes

Je kunt niet kiezen wat je overkomt. Je kunt wel kiezen hoe je ermee omgaat. Stephen Covey wijst hierbij op de keuzevrijheid die tussen stimulus en respons zit. Als je je bewust bent van deze keuzevrijheid, dan kun je je respons effectiever bepalen. Je bepaalt dus zelf hoe je op een stimulans reageert. Hierin schuilt de essentie van gewoonte 1: wees proactief! Als we kinderen leren om deze fase van keuzevrijheid te benutten, kunnen ze proactiever worden.

Proactief zijn betekent dat je verantwoordelijkheid neemt voor je keuzes en gedrag. Gewoonte 1 is de sleutel tot het gebruik van alle andere gewoonten. Dat is ook de reden waarom het de eerste is. Als je proactief bent zeg je: Ik neem de leiding over mijn eigen leven. Ik ben zelf verantwoordelijk voor mijn keuzes. Ik kan kiezen hoe ik op andere mensen of op situaties reageer. Ik zit zelf "achter het stuur"!

Jonge kinderen begrijpen snel dat verschillende keuzes tot verschillende resultaten leiden. Het is belangrijk dat we kinderen leren na te denken over de resultaten voordat ze een keuze maken. We leren ze na te denken over wat de keuzes voor henzelf betekenen. Maar ook welke effecten hun keuzes op anderen hebben.

Bij deze gewoonte horen ook de cirkel van invloed en de cirkel van betrokkenheid. De cirkel van betrokkenheid bevat alle dingen die je nauw aan het hart liggen, maar waar je geen of heel weinig invloed op hebt (zoals bijvoorbeeld het weer). Je hebt er mee te maken, maar kunt het niet of niet

meteen veranderen. De cirkel van invloed bevat die dingen waar je direct invloed op hebt, zoals bijvoorbeeld je humeur. Proactieve mensen besteden vooral tijd en energie aan de dingen die binnen de cirkel van invloed liggen, de zaken waar ze ook echt grip op hebben. Met die positieve energie maken ze hun invloed steeds groter. Al bij de kleuters besteden we aandacht aan de beide cirkels.

Op school zoeken we allerlei kansen om kinderen proactief te laten denken en zijn. Ook thuis zijn er allerlei mogelijkheden om te oefenen met proactief zijn. Het is heel goed mogelijk om dit met kinderen in te oefenen. Het doel van dit oefenen is dan om het kind aan te moedigen om te denken voordat ze wat doen. U kunt dit doen door dit zelf hardop voor te doen bij beslissingen die u neemt en plannen die u maakt.

Ook kunt u situaties creëren door het kind zelf verantwoordelijkheden te geven over eigen zaken. De keuzes welke het kind dan in deze maakt, kunnen tot mooie leermomenten leiden.

Het is heel goed mogelijk om samen met uw kind te bedenken op welke wijze hij of zij thuis kan oefenen in het proactief zijn.

Voorbeelden zijn:

- Zelf de kleding voor de volgende dag uitkiezen en klaarleggen;
- Zelf aankleden;
- Het eigen bed opmaken;
- Zelf opruimen;
- Helpen met tafel dekken;
- De eigen gymtas pakken en meenemen;
- De eigen schooltas pakken en meenemen.

Het is bij het maken van deze plannen aan te raden dat de kinderen (in een vorm van bijvoorbeeld een schema) een herinnering krijgen om zich de handeling, de gewoonte eigen te maken.

Gewoonte 2: Begin met het einddoel voor ogen; maak een plan

Dit betekent dat je van te voren bedenkt wat je wilt bereiken. Het lezen van een recept voordat je gaat koken is een voorbeeld van het gebruiken van gewoonte 2. Bij kinderen is het maken van een puzzel een mooi voorbeeld. Ze kijken eerst naar het plaatje op de doos (het einddoel) voordat ze beginnen te puzzelen.

Op school leren we bij deze gewoonte de kinderen om na te denken over hun persoonlijke (eind)doelen en een plan te maken om die doelen te bereiken. De doelen kunnen klein zijn (ik wil bij het dictee volgende week 8 van de 10 spellingwoorden goed hebben geschreven, ik wil in de bouwhoek een kasteel met twee torens bouwen) of juist groot (ik wil later timmerman worden). Bij het maken van een plan gaat het erom wat het kind gaat doen om het doel te bereiken, bijvoorbeeld de spellingwoorden oefenen door ze meerdere malen over te schrijven. Het kind is de baas over het plan, de leerkracht heeft hierbij de rol van coach.

Naast persoonlijke doelen werken we ook aan gezamenlijke doelen in de klassen. Met elkaar bepalen de kinderen en leerkracht het mission statement van de klas: wat voor

klas willen we met elkaar zijn, wat vinden we samen belangrijk dit schooljaar. Het mission statement wordt vervolgens bij de hoofdingang van de school op het prikbord gehangen.

Ook thuis kunt u met de kinderen aan het werk met einddoelen en het maken van plannen. Dit kan heel klein zijn. Denk bijvoorbeeld aan het verdelen van de taken of het uitvoeren van bepaalde activiteiten.

Gewoonte 3: Belangrijke zaken eerst; eerst werken, dan spelen

Bij “Belangrijke zaken eerst” gaat het er om dat je nadenkt over wat het belangrijkste is en dat je dit dan ook als eerste regelt.

Nadenken over wat er allemaal aan het einde van de week gedaan moet zijn kan voor kinderen overweldigend zijn. Kinderen aanleren hoe ze kunnen bepalen wat het meest belangrijk is kan daarom zeer ontspannend werken.

Het werken met planningen of lijstjes kan kinderen in deze erg goed helpen. Het geeft kinderen visuele ondersteuning van alle gedachten die ze hebben. Sommige kinderen vinden het erg fijn om met een eigen weekplanner te gaan werken. Hier zou je samen met je kind elke week een planmoment voor kunnen noteren. Zo leert het kind al vroeg keuzes in de planning maken.

Deze keuzes zal het kind ook op school en later in het leven moeten maken.

		Dringend	
		Wel	Niet
Belangrijk	Wel	I dringend belangrijk	II niet dringend wel belangrijk
	Niet	III wel dringend niet belangrijk	IV niet dringend niet belangrijk

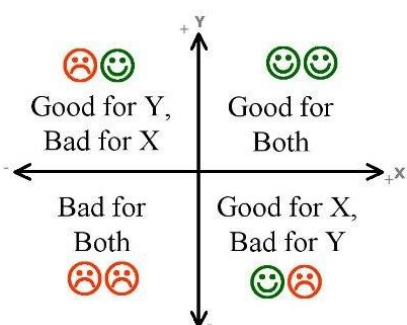
Op school werken we als team met de tijdsmatrix van Stephen Covey. Op basis van deze matrix bepalen we waar onze aandacht naar toe moet gaan en wat nog even kan wachten.

In alle klassen leren de kinderen keuzes te maken en na te denken over hetgeen eerst moet gebeuren. Voorbeelden daarvan zijn: eerst opruimen na het spelen en dan pas eten en drinken in de kring bij de kleuters, maar ook het plannen in de eigen agenda van huiswerk en werkstukken in groep 7 en 8.

Gewoonte 4: Denk win-win; zoek naar voordeel voor iedereen

Bij een win-win situatie gaan we op zoek naar het voordeel voor iedereen. De gedachte achter deze gewoonte is dat je gelooft dat iedereen kan winnen. Het is niet ik-of-jij, maar het is wij. We gaan er van uit dat er genoeg is voor iedereen. Als je win-win denkt ben je gelukkig als een ander iets goeds overkomt. Het gaat om samenwerken en niet om rivaliteit. Het is ook het geloof in de derde weg: niet jouw manier of mijn manier, maar om een betere manier.

We leren de kinderen op school welke verschillende situaties er zijn.

We gaan hierbij uit van de volgende opties:

Win-verlies;

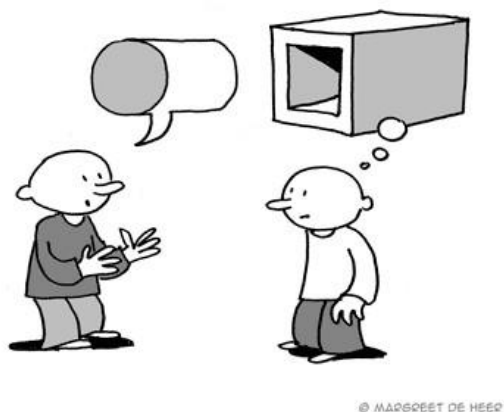
Verlies-verlies;

Win-win.

Natuurlijk zijn voor u als ouder sommige zaken niet acceptabel. Toch kan het interessant zijn om het gesprek met uw kind vanuit een win-win-mindset in te gaan. Er zal veel minder tegengestribbeld worden.

Gewoonte 5: Eerst begrijpen dan begrepen worden; luister voordat je praat

Bij eerst begrijpen dan begrepen worden leren we kinderen dat het beter is om eerst te luisteren voordat je praat. Door de tijd te nemen om naar een ander te luisteren, te luisteren met de intentie om echt te begrijpen wat de ander zegt en bedoelt, worden veel conflicten voorkomen. Vaak luisteren we niet echt naar de ander, maar zijn we van binnen al bezig met het bedenken van een reactie/antwoord/verweer of denken we na over wat wijzelf ergens van vinden. We horen de ander wel, maar zijn niet bezig met de ander te begrijpen. Leren luisteren zonder de ander te onderbreken en leren luisteren met oren, ogen en hart, helpt kinderen om gewoonte 5 toe te passen.

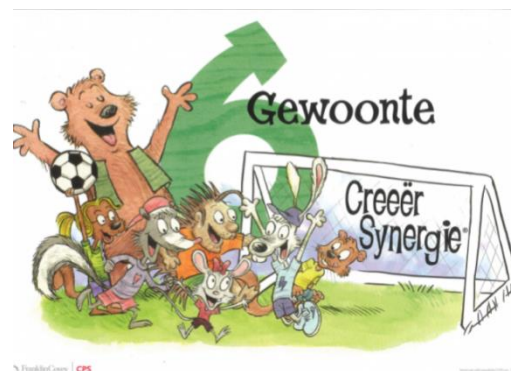

Bij het aanleren van gewoonte 5 moeten we rekening houden met de leeftijd en het ontwikkelingsstadium van heel jonge kinderen. Kleuters moeten bijvoorbeeld nog leren om vanuit het standpunt van een ander te kijken. Gewoonte 5 kan het best aangeleerd worden door luisteren te benaderen als een vaardigheid die je moet oefenen.

Als er op school sprake is van een conflict, dan helpen we de kinderen dit op te lossen door eerst beiden hun verhaal te laten vertellen, zonder dat de ander mag reageren. Als beide standpunten en de daarbij gevoelde emoties aan bod zijn gekomen en ieder voelt zich gehoord en begrepen, kan gezocht worden naar een oplossing die voor beiden goed voelt.

Gewoonte 6: Creëer synergie; samen is beter

Synergie ontstaat als twee of meer mensen samen werken aan een betere oplossing dan ze in hun eentje hadden kunnen vinden. Het is niet jouw manier of de manier van de andere. Het is de betere manier; samen is beter. Dit wordt ook wel eens $1+1=3$ genoemd.

Misschien kent u het wel: er moet iets geregeld worden door een groepje mensen. Ieder heeft er al over nagedacht en zo zijn of haar eigen ideeën daarover en het eigen idee is natuurlijk altijd het beste idee. Door met elkaar in gesprek te gaan en naar elkaars ideeën te luisteren ontstaan er vaak nog meer en nog betere ideeën. Door vervolgens de taken te verdelen en daarbij gebruik te maken van elkaars talenten en kwaliteiten wordt het eindresultaat vaak vele malen beter dan het resultaat van ieder afzonderlijk zou kunnen zijn.

We leren de kinderen met gewoonte 6 om de verschillen en de sterke kanten van anderen te waarderen. Het is oké om iets anders te denken, andere kwaliteiten, een andere idee of een andere aanpak te hebben. Met elkaar gaan we op zoek naar het 3e alternatief, naar “het beste voor ons samen”.

In de klassen werken we elke dag met één of meer coöperatieve werkvormen. De kinderen gaan in tweetallen of in een groepje met een opdracht aan de slag. Ze moeten daarbij samen overleggen en ieder kind is verantwoordelijk voor zijn of haar bijdrage aan de opdracht. Daarnaast zijn de kinderen positief wederzijds afhankelijk van elkaar; ze hebben elkaar nodig om de opdracht te kunnen uitvoeren. Dit is één van onze manieren om gewoonte 6 te oefenen.

Een ander voorbeeld van het werken met synergie is de aanwezigheid van een leerlingenraad op school. De leerlingenraad bestaat uit 9 kinderen vanuit de groepen 6 tot en met 8. Deze raad denkt en praat vanuit het perspectief van de kinderen mee over allerlei zaken op school. De leerlingenraad overlegt regelmatig met een van de leerkrachten van het Lighthouse team of met de directeur. De leerlingenraad wordt ieder schooljaar opnieuw gekozen.

Mocht u uw kind dus horen spreken over synergie of “samen is beter”, dan weet u waar het over gaat.

Gewoonte 7: Houd de zaag scherp; evenwicht voelt het best

Deze gewoonte gaat over het evenwicht houden tussen werken, leren, spelen, bewegen en ontspannen. De boodschap van gewoonte 7 is: ik eet gezond, doe aan lichaamsbeweging en krijg voldoende slaap (lichaam). Ik leer niet alleen op school, maar op allerlei plaatsen en manieren (hersenen). Ik breng tijd door met familie en vrienden (hart). Ik maak tijd om anderen op een zinvolle manier te helpen (ziel). Ik breng deze vier onderdelen van mijn leven in evenwicht.

De metafoor van de zaag komt uit het volgende verhaal:

Er was eens een man die zeer druk was met het omzagen van een boom. Hoewel hij zich enorm inspande boekte hij niet veel vooruitgang. Toen een voorbijganger hem vroeg waarom hij niet stopte om zijn zaag te slijpen, gaf hij aan dat hij te druk was met zagen.

Gewoonte 7 herinnert ons eraan dat we het beste uit onszelf kunnen halen als we in balans zijn. Dit is de gewoonte die alle andere gewoonten mogelijk maakt. We willen de kinderen leren dat ze goed moeten zorgen voor lichaam, geest, hart en ziel. Zorg je niet goed voor jezelf, dan is het moeilijk om goed te functioneren.

Op school houden we onze zagen scherp door afwisseling in ons lesprogramma. We bieden tijdens leeractiviteiten verschillende (coöperatieve) werkvormen aan en wisselen leeractiviteiten af met een spelletje, even buiten spelen of het luisteren naar een verhaal.

We benoemen bij de afwisseling ook regelmatig dat we even de zaag gaan scherp, zodat de kinderen deze momenten leren herkennen.

Meer informatie

Heeft u vragen over The Leader in Me of over het werken met de 7 gewoonten, dan bent u van harte welkom om deze vragen te stellen. Hiervoor organiseren we met grote regelmaat onze oudercafés, waar u onder het genot van een kopje koffie of thee in gesprek kunt gaan met enkele leden van het team, de Ouderraad en de MR. Regelmatig zullen ook leerlingen betrokken worden bij het organiseren van het oudercafé. Zij kunnen u als ervaringsdeskundigen ook veel vertellen over hun ervaringen met de 7 gewoonten.

Daarnaast mag u natuurlijk altijd een afspraak maken met Marian Nuchelmans (directeur) of Monique Otjes (voorzitter Lighthouse team). Zij zullen u graag verder informeren.